

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravnništvo
»Zarje«
v Ljubljani,
Dalmatinova ulica številka 3.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

ZARJA

Socialistično glasilo.

Posamezna številka stane 1 Din

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 4 Din mesečno. Za Nemčijo 5 Din., za drugo inozemstvo in Ameriko 6 Din.

Reklamacije so poštne proste.

== Oglasi po dogovoru. ==

Proletarci vseh dežel, združite se!

V Ljubljani, v soboto 17. februarja 1923.

Ne demagogija, resno delo vodi k zmagi!

V volilni boj!

Volilni boj se je pričel, vrši se in je že dospel v dveh tednih nekako do vrhunca. Na vseh straneh vlada silna zmeda in razcepljenost, tako, da se moramo končno vprašati, jeli to tista velika politična intelektualnost, o kateri so političarji deklamirali leta in leta, zlasti v zadnjem času. Volilni boj je pri nas pravi kaos političnih stranic in skupin, katerim gre edino za mandate. Ali smo kje čitali programe? Objavil je dr. Šušteršič svoj program, ki ga poznamo že desetletja, objavili so radikalci svoj stari program, ki je do skrajnosti nazadnjaški, objavila je SLS svoj program s poročilom dr. Korošičevim, ki ga že tudi poznamo več let. Vsi ti programi in volilni šlagerji so meščanski, so volilni manifesti za stranke, ki so imele kolikortoliko že doslej vpliv, pa so dokazale v praksi, da jim je ves napredni socialni program le stvar petega kolesa. O demokratih, o samostojnejših, republikancih in ne vemo, kako se še vse imenujejo klike in klikice, ni da bi govorili, ker se me.1 seboj cepijo in lasajo kakor razposajeni paglavci.

Naj imajo svoje veselje! Toda tudi mi smo posegli v volilni boj in tu je naše mesto, tu nas čaka delo za stranko razrednozavednega proletarijata, za trden, načelni program.

Brnotov »Napreč« svetuje svojim pristavšem, da naj obujejo za volilni boj škornje. Mi svojim pristavšem ne svetujemo tega, ker ne mislimo nikogar obrcati, pač pa svetujemo in naročamo vsem pristavšem enotne fronte, ki se je stvorila za volitve in ki hoče v bodoče ostati enotna, da gredo med narod s programom, ki ga je izdala enotna fronta — Socialistična Stranka Delovnega Ljudstva. S tem volilnim oklicem in s socialističnim programom v roki, s prepričanjem v srcu in z ljubeznijo do proletarske stvari bomo pri teh volitvah dosegli najlepše uspehe v

volilni borbi, zlasti pa z ozirom na razvoj in konsolidacijo socialističnega pokreta.

Med volilce ne hodimo z obljubami, ne z demagogijo, ampak z odkrito besedo, z jasnimi vizirjem, da bo novi parlament še bolj nazadnjaški kakor je bil prejšnji, toda socialisti si morajo vendar priboriti v njem dostojna mesta, da bodo kontrolirali avtokratično srbsko in našo buržuazijo, ki krmari to državo že peto leto po najbolj grapastih ovinkih. Socialistični boj hočemo zanesiti v narodno skupščino in ta socialistični boj bo imel uspeh, če bodo socialisti tudi zunaj narodne skupščine tvorili močno politično organizacijo, in sicer ne le v posamezni pokrajini, marveč v celi državi.

Volilna borba socialistov ni torej le boj za zmago, ali nekaj mandатов v narodni skupščini, marveč ima glavno ta namen, da socialisti dokažejo javnosti svojo politično moč ter se obenem ojačijo organizatorično kot politična sila v državi.

Delo v narodni skupščini bo odvisno od politične organizacije zunaj narodne skupščine, zato ravno moramo polagati tako veliko važnost na organizatorično delo v tem volilnem boju.

Volilci, program, ki ga je izdala Socialistična Stranka Delovnega Ljudstva, je v naših rokah. Ako pošljemo v narodno skupščino dovolj krepko zastopstvo ter ako okrepiamo in utrdimo socialistični pokret, bomo socialisti močan faktor v javnem življenju.

To je edina pot in po tej poti moramo hoditi brez škornjev, s programom v roki, v glavi in v srcu.

Socialistična stranka hočemo postati, stranka prepričanih socialistov, solidarnih bojnikov, pred katero bo imela reakcionarna buržuazija strah, tlačeni razred pa uspehe v svojem razrednem delu.

Kandidature.

Vse stranke postavljajo sedaj svoje kandidate. Vse stranke pa streme pri tem postavljanju kandidatur umevno za tem, da postavijo za kandidate osebe, ki vživajo pri volilcih ugled in dobro ime. Žal pa je danes mišljenje pretežne večine volilcev to, da si hočejo nekateri na račun volitev ustvariti udobna in mastna korita. Poleg tega pa je danes razširjeno prepričanje, da mora biti poslanec po izvolitvi hlapec in to hlapec druge vrste vsem in vsakomur.

To našemu političnemu življenju primešano, brez dvoma pa silno kvarno in škodljivo naziranje moti in temni javnost v našem političnem življenju. — Kajti, vsakogar, ki se pojavi z besedo ali peresom v politični areni, se označi takoj za koritarja, koristolovca in kdo ve kaj še vse — Tako naziranje širijo v prvi vrsti ljudje, ki se poslanskih nalog in dolžnosti ne zavedajo, pa se jim zdi, da je poslanski mandat korito dobra in lahka služba, pa si vsled takega napačnega in pomotnega naziranja zažele poslanske časti. Na tej pogrešni premisi začne potem njihovo delo in delovanje v politiki. Kaj načelnost, kaj principi in programi! Vso politiko zavedajo v smer osebnih bojev, osebnega blatenja in klevetanja. To vse zato, ker ne pojmujejo, kaj mora biti poslanec in potem seveda ne vedo, kako težak je posel poslanca. — Osebna gonja in preiskavanje obisti postane programatična

točka, resnična programatična vprašanja pa se rešujejo kvečemu še pri slučajnostih. — Prišlo je tako daleč, da se vrsti danes vsa politika okoli oseb in za osebe, ne pa okoli stvari in za stvari. —

Priznati moramo, da ni veliko boljše v proletarskem gibanju. — Osebna vprašanja hočejo tudi v proletarskem gibanju prevladati in obvladati pravo proletarsko politiko. Tudi pri nas radi pozabljamo na program, pa brusimo zobe in jezike nad osebami. Tako politikarjenje pa ne bo doneslo proletarijatu koristi, pač pa bo proletarijat moral zaključiti svojo politično bilanco s pasivom, z veliko in težko škodo. Kajti, na mesta oblatenih oseb bodo stopili drugi, ki jim bo edina dota žalostna zavest, da bomo prej ali slej vsi z združenimi močmi poskusili moč svojih jezikov in peres nad njimi. Ta moč jezikov in peres pa ne bo kulminirala v kritiki in načelnosti, marveč v pranju telesnega perila.

Nezdravi pojav škoduje že sedaj. Pojavljajo se znaki, da smatramo za edino nalogo problem, kako onemogočiti že vnaprej onega, ki ga postavi proletarsko zaupanje na kandidatno listo. Mesto, da bi v strnjjenih vrstah stali za onimi, ki vživajo zaupanje, tu pa ustvarjamo krožke, politične zarote in pripravljamo ne načelne, marveč osebne razprave.

Pri tem pa pozabljamo, da propada naše gospodarsko življenje, kar

bo najpreje občutil delavec, pri tem pozabljamo, da se pripravlja nova davčna zakonodaja, se jači in rase šovinistično stremljenje v naši državi, ravnotako pozabljamo, da je nevarnost nove vojne danes bližja in večja, kot kedaj koli, skratka: pozabljamo, da bo moral imeti proletarski poslanec vso pomoč in podporo zaledja, če bo hotel biti kos nalogam, ki mu jih nalaga proletarijat. Poleg osebnih izkušenj, poleg lastne incijativne je danes dvakrat potrebna incijanitivnost celokupnega proletarijata.

In, kdor vodi danes v političnem življenju osebno politiko, ta pozablja na to, da mora poslanec kot zastopnik in zaupnik proletarijata vedeti nekaj več, kot pa samo litanije o slabih lastnostih svojega sodruha.

Proletarijat v Sloveniji pa, ki je stvoril enotno fronto, mora dvakrat

bolj danes razpravljati o taktiki, ki naj jo zavzema v politiki, ker le na skupnem programu izvajana enotna politična taktika bo izpričala pravo in trajno enotnost proletarske fronte. Proletarijat v Sloveniji se mora zavedati, da je internacionalna enotna fronta danes nemogoča, dokazati pa more, slovenski proletarijat da je proletarijat v boju za kruh, v obrambi svojih pravic lahko enoten.

Kdor pa bo trosil sedaj v porajajočo se enotno bojno fronto osebne spore, ustvarjal nerazporejenost, bo dokazal, da se ne zaveda načelnega pomena enotne fronte.

Vse one pa, ki jih bo poslal slovenski proletarijat v parlament, moramo smatrati za sodruge, ne pa za hlapce. Sicer je boljše, da ne volimo poslancev in ostanemo brez zastopstva.

Kaj je s potrditvijo ljubljanskega župana.

V Ljubljani imamo župana Dne 27. januarja ga je izvolil ljubljanski občinski svet, ki je dobil okroglo en tisoč glasov več kakor druge liste, ki so obenem kandidirale v občinski svet. Jasno je torej, da stoji za ljubljanskim občinskim svetom velika večina ljubljanskih volilcev in ljubljanskega prebivalstva sploh. Od izvolitve župana je večeraj minilo tri tedne, a o potrditvi župana ni ne duha ne sluha. Še več, na ušesa se celo prišepetava, da hoče pokrajinski namestnik izposlovati nepotrditev. Res ne moremo verovati kaj takega, ker bi bilo to popolnoma nenaravno in neutemeljeno. Nobenih vzrokov nima pokrajinski namestnik, da bi oviral potrditev ljubljanskega župana, če pa to dela, potem moramo reči, da dela proti volji ljubljanskega prebivalstva, proti načelom demokratizma ter da se spušča nalašč v avanture, ki mu izpodmaknejo zadnji ugled med slovenskim ljudstvom.

Ne zahtevamo milosti, ker tu ni milosti, ne zahtevamo obzirov, ker jih ni treba, zahtevamo le pravico kot državljani in kot volilci, pravico, ki jo niti pokrajinska uprava ne sme kršiti,

ker je tudi v ustavi in obstoječih zakonih utemeljena.

Gospod pokrajinski namestnik se moti, če misli, da bo s svojim bojem proti narodu našel primerno zaslonbo pri ljudeh, na katere se danes nepričakovano naslanja. Mnogo oportuneje in bolje bo zanj in za narod, če dela z njim, če ga ne ovira v izvrševanju njegovih dolžnosti, kakor pa če se z neumestnimi ukrepi zamerja ljudstvu, ki ga je nekdanje upoštevalo, a vidi danes v njem moža, ki hoče delati nekomu tretjemu, to je radikalski buržoaziji koncesije proti interesom ljudstva.

Moralna in zakonita dolžnost pokrajinske uprave je torej, da izposluje takojšnjo potrditev ljubljanskega župana. Ako tega ne stori, ako potrditvi celo ugovarja, pada nanjo odgovornost za škodo, ki jo ima zaradi večnega zavlačevanja občina, vrhutega pa se je v tem slučaju postavil pokrajinski namestnik proti interesom svojih ožjih rojakov.

Javnost bo vsekakor tak eventualni korak, ki bi ignoriral voljo ljubljanskih volilcev, najodločneje obsojala.

Vzjoja in zaščita obrtnega in industrijskega naraščaja.

Spisal inž. Štebi po nalogu in v zalogi ministrstva za socialno politiko.

Naš industrijski naraščaj očitno pada. O tem so si na jasnem vsi uvidni industrijci in obrtniki, kakor tudi vsi oni državni funkcionarji, ki pridejo v stik s to panogo mladine. Naraščaj so otroci, ki potujejo varuha. Ti otroci pa nimajo nobenega ljubeznipolnega, nesebičnega skrbnika. Industrija in obrt ne zaposlujeta vajencev z namenom, da bi vzgojila čim številnejši in čim najboljši naraščaj, temveč izključno radi tega, da manjša dela lahko izvršujejo z delavsko močjo, ki je po ceni. Starši zopet po svoje smatrajo učenje obrti danes le kot nekako prisiljeno preskrbo svojih otrok, ker jim primanjkuje sredstev, da bi izšolali svojo deco za tako zvane boljše poklice, ter so veseli, da se jih na ta ali oni način odkrižajo in spravijo do malenkostnega zaslužka. Tudi država je popolnoma zapustila te najbednejše od vseh zaposlencev obrti ter jim vzela še ono, kar so že imeli, to je šole. V povojni dobi je zmanjkalo državi denarja celo za najnujnejše, kar je potrebno obrtnim gojencem,

in sicer za obrtno-nadaljevalno šolstvo. V Ljubljani, v središču industrijalne Slovenije, so se v preteklem letu vzdrževale te šole izključno z milodari. Predstojniki mestne občine so sklicevali ankete o tem vprašanju, ki so pokazale, da za prihodnje leto najbrže teh milodarov ne bo več mogoče nabrati v zadostni višini. Tako bo industrijski naraščaj ostal brez vsakega tudi najprimitivnejšega negovanja.

Poznavalcu industrijskih vprašanj je popolnoma jasno, zakaj se to vprašanje dosedaj še ni uredilo tako, kakor zahteva zdravi razum. Vzrok leži v tem, da državna uprava dosedaj tega vprašanja še ni vzela v roke. Problem take vrste je mogoče le tedaj urediti, če postane popularen, če se zanj zanimajo najširši krogi tako, da se slednjič nabere v narodni skupščini gotovo število poslancev, ki zahtevajo od vlade rešitev problema. To populariziranje pa se ne more doseči ne s pismeno, ne z ustno agitacijo; nastati mora za to potrebno ozračje, v katerem slična vprašanja sama

ob sebi vzklijejo. Jugoslavija nima razvite industrije, nima nobenih industrijskih in obrtnih tradicij ter nima torej ozračja, v katerem bi se odločilni krogi bavili z vajeniškim vprašenjem z ono energijo, kakor v drugih industrijskih državah. Koliko pa je v narodni skupščini poslancev, ki v resnici poznajo položaj industrijskega naraščaja, in koliko jih je med njimi zopet onih, ki znajo ceniti in presoditi pomen mladine za našo industrijo v tako izdatni meri in tako globoko, kakor ga pojmuje pisec uvodoma omenjene knjižice?

Če tudi se naša industrija deloma še le pričinja razvijati v moderni smeri, vendar moramo priznati, da se razvija dosti hitro in s precejšnjo silo; uverjeni moramo biti, da bomo v kratkem tudi na tem polju imeli povoljne uspehe. In ker ni več daleč čas, da se bo potem tudi vajeniško vprašanje pričelo urejevati v modernem smislu, je več kot važno, da imamo za njega ureditev že danes program, ki se ga bodo morali svojčas zakonodavci držati.

Štebijeve knjige je res pravi program, ki ga je le treba od začetka do konca izpolniti. Njegovo delo se ne zgublja v strokovna in znanstvena razmotrivanja, marveč ostro riše samo najvažnejša načela, kako je treba vzgajati delavne sile pred vstopom v delo, v delavnici ter izven delavnice. Glede vzgoje v delavnici je popolnoma pravilnega mnenja, da je obrtno učenje po današnjem sistemu nepravilno ter da je treba v to svrhu vse vajence dati v moderne učne delavnice. Ideal, ki ga radi visokih stroškov še dolgo ne bomo dosegli.

Dosežemo pa lahko v doglednem času vse ono, kar zahteva glede vzgoje in pouka izven delavnice, to je sistematično nadaljevalno šolstvo, vajeniške domove in obrtno-vajeniški izpit. V dosego teh najnujnejših ustanov za vajeniško vzgojo je potrebna posebna organi-

zacija za nego in skrbno vajencev in mladoletnih delavcev. Načrt te organizacije nam riše Štebi na nekaterih straneh svojega spisa tako točno, da k temu ni ničesar več dodati. Pravzaprav se mora njegova knjižica pričeti čitati pri zadnjem poglavju, ki vsebuje ta načrt, čigar izvršitev je podlaga vsem onim zahtevam, ki so stavljene v ostalih odlomkih njegove knjige.

Pisec zahteva organizacijo, obstoječo iz zastopnikov industrije, obrti in vlade, ki naj ima svoje samostojne centrale v glavnih mestih Slovenije, Hrvatske itd., odseke v posameznih industrijskih mestih in zaupnike v manjših krajih. Ta organizacija, ki bi jo deloma vzdrževala država, deloma industrijalci in obrtniki, naj bi vodila evidenco celokupnega naraščaja in ga razdeljevala na podjetja. Ustanavljali bi obrtno-nadaljevalne šole, čim bo zadostno sredstev, tudi vajeniške domove in slednjič vajeniške delavnice. Skratka: ta organizacija naj smotro izvršuje program, ki je narisano v Štebijeve knjižici.

Če je ministrstvo socialne politike žrtvovalo nekaj denarja da je poslalo avtorja na poučno potovanje, potem bi bilo jako dobro, če se dobe tudi sredstva, da bi se natisnil spis v slovenščini in srbohrvaščini v mnogih izvodih ter bi se po pokrajinskih vladah tudi razdelil med večje število industrijev in obrtnikov brezplačno, ker drugače razen nekaterih izjem tega spisa prizadeti krogi ne bodo kupili. Tako malo je zanimanja za vajeniško vprašanje. To ve vsak najbolje, ki je prisostvoval anketam na ljubljanskem magistratu, kjer so obrtniki izjavili, da za nadaljevalno šolstvo tudi vinarja ne morejo prispevati. Ako sliši človek take izjave, potem ga more knjižica, ki je tu o njej govor, posebno razveseliti in navdati z željo, naj bo učno berilo za vse ostale ljudi. Po »N. Z.«

Za popolno izvedbo agrarne reforme.

Zakaj zahtevamo socialisti izvedbo agrarne reforme do kraja? Zato, ker hočemo, da poseduje vsak kmet toliko zemlje, kolikor je more obdelovati in ker vidimo v radikalni razdelitvi veleposestev in intenzivnem obdelovanju zemlje edino možnost, da se prepreči gospodarsko propadanje naše zemlje in naših ljudi.

Kako so nastala sedanja veleposestva v Sloveniji? Da prav povemo: Iz navadnega ropa, iz goljufige.

To lahko takoj dokažemo. Vsi oni grajščaki, grofi, baroni, princi in drugi taki lenuhi, ki sede večinoma na naših veleposestvih, so dobili to zemljo potom navadnega, grdega ropa. Ti plemenitaši, odnosno njihovi predniki, so bili vsi v službi avstrijske monarhije, za njo vodili vojne, tlačili in obijali uporne kmete. Kar so ti ljudje z vojsko dobili v svoje roke, to jim je avstrijska monarhija večinoma prepustila kot nagrado za njihovo pridno pobijalno delo. Na ta način so bili uporni slovenski kmetje, ki so se skoz sto in sto let bojevali za ohranitev zemlje, polagoma popolnoma izropani, njihova zemlja je prišla v posest grajščaka, oni so morali zanj še povrhu tlačniti. Garati so morali na grajščakovih zemlji, ki je bila prej njihova, tlako, kakor je grajščak zaukazal, niso imeli nobene pravice, profit njihovega dela je šel v žep grajščaka, ki je med tem razkošno živel v cesarskem Dunaju.

Tako so se vsa ta veleposestva večinoma ohlapila do današnjega dne. Če torej zahtevamo danes, da naj se našim kmetom vrne ona zemlja, ki jim je bila nekoč nasilno vzeta, je ta naša zahteva povsem pravična.

Baš zato, ker se tej naši davni zahtevi ni dalo trajno oporekati, se je vlada odločila, izvajati agrarno reformo in je v to svrhu izdala gotove zakone in postavila posebne urade. Da se je vsaj v toliko ugodilo našim kmetom, ki so zahtevali in še

zahtevajo zemljo, je naša zasluga, ker edino socialistična stranke se je zavzemala za agrarno reformo. Vse druge slovenske stranke so bile proti njej, zlasti pa klerikalci in samostojneži. To je potrebno, da si vsak volilec dobro zapomni.

Ali pri vprašanju agrarne reforme prihajajo še druge stvari v poštev. Slovenija je gorata dežela, ima mnogo gozdov, kar pa ima oralne zemlje pa travnikov, pašnikov, vinogradov, planin itd., vse to bi komaj zadostovalo za domači konsum, če bi se vse do zadnjega obdelalo, zoralo in posejalo. To se pa sedaj ne zgodi.

Kar se je doslej predalo zemlje v zakup kmečkimi interesentom, to se vse pridno orje in poseje, kar je pa še ostalo zemlje v rokavi veleposestnikov, to leži večinoma neobdelano. To je pa greh, za katerega ne najdemo dovolj hudih besed. Zakaj naj bi naš kmet in delavec, vobče naš konsument, moral kupiti moko iz Banata po visoki ceni, ker je transport drag, medtem, ko bi se lahko krilo žitno potrebo pokrajine doma?

Če bi se oddalo kmečkimi interesentom vso veleposestniško zemljo, bi jo kmetje gotovo ne pustili ležati neobdelano, kakor je sedaj, ne bi poslednjo gredico pridno rezali in izkoristili. Od tega bi imeli kmetje pa tudi konsumenti, ki bi kupili moko in druge poljske pridelke, bolj poceni, kakor danes, ker morajo od daleč uvažati.

Iz vseh teh razlogov zahtevamo socialisti, da se agrarna reforma popolnoma izpelje. Naša parola je: Vzemite zemljo grajščakom in veleposestnikom, pa jo dajte potrebnim pridnim našim kmetom!

Da se pa bo zakon o agrarni reformi, ki je naše delo, prav izvajal, je potrebno, da se povsod, kjer je kaj kmečkih interesentov, postavijo organizacije naše kmečko-delavske zveze. Tam, kjer so močne organizacije, tam se tudi agrarna reforma

pravilno izvaja. To naj si interesenti zapomnijo.

Pa še nekaj. 18. marca bodo volitve v parlament. Če bo kmečko ljudstvo glasovalo za klerikalce, samostojne ali pa za radikalce itd., naj ve, da potem z agrarno reformo ne bo nič, ker te stranke so proti agrarni reformi, one niso za revnega kmeta, one so za grajščake in veleposestnike.

Samo socialisti smo za agrarno reformo, mi jo imamo od zdavnaj v našem strankinem programu, mi se

Za kaj gre?

V politiki namreč. Že štiri leta nam časopisi pripovedujejo, kako visok kulturno in politično stoji slovensko ljudstvo. In kakor je to resnica, da se ljudstvo v Sloveniji precej zanima za politiko, je pa ob enem tudi resnica, da ljudstvo ni opredeljeno, v splošnem vsaj ne, programatično, iz prepričanja ter z vidika interesov. Politične stranke pri nas so opredeljene v veliki meri po osebnih vtiskih, ki jih napravi na ljudstvo ta ali oni govornik, agitator, verski ali nacionalni moment. Prav od tod, ker ni pravega programskega razumevanja ne pri strankarjih, ne pri voditeljih političnih strank, je pa tudi strankarstvo nestalno, slabotno in omahljivo in boji v politiki se vrše v prvi vrsti okolo oseb, osebnosti, v katerih se vsi demagoški agitatorji skušajo, računajoč na instinkte množic. kdo bo neokusneje in bolj prostaško prekričal svojega nasprotnika.

In to ni politika razuma, programa, ampak le politika instinktov, ki ne more v razvoju strank imeti za nobeno dobrih posledic.

Prav nič drugačen ni sedanji politični boj, kakoršen je bil v Avstriji. V politiki se pojavljajo tiste osebnosti, tisti značaji in tisti metodarji, ki so pred vojno gojili tako zlo politiko. Od tod banalnosti, od tod surovosti, odtod tudi naša suženjska narava, ki je bila tlačena tisočletja ter se veseli, če ima kdo korajžo, da surovo nahruli tega ali onega ter ga naslika kot krivca sedanjih razmer.

Za socialiste taka politika ni primerna. Nasprotno, socialisti morajo enkrat odločno zavzeti stališče proti tem metodam meščanskih političnih strank. Kapitalisti se vesele take mentalitete, zadovoljni so, ker v takem razpoloženju vlečejo narod za nos kakor se jim zljubi. Meščanske stranke pač v svojih zakulisnih krogih računajo realno s politiko, toda pri agitaciji se poslužujejo demagogije in pomočkov, ki množice hipnotizirajo ali s hujskanjem, blatenjem

borimo za njo že 50 let, mi smo vlado prisilili, da je izdala agrarni zakon, ki prizna kmetom vsaj nekatere pravice do zemlje, do drv, do stelje, do stavbnega lesa itd. Mi zahtevamo tudi, da bi dala vlada kmetom tudi denarno podporo za orodje, gnojila in tako dalje.

Če hočemo, da se vse to delo v prid kmeta prav izpelje, je potrebno, da se potrebni kmetje organizirajo pri nas in da glasujejo 18. marca za kandidatno listo naše stranke, da glasujejo za socialiste. „Enakost.“

nasprotnika ali pa z obljubami, ki so utopične ali neresno mišljene.

V tem pogledu bi bilo torej tudi pri nas še mnogo dela, ki pa ni v prvi vrsti volilno delo, ampak kulturno, katero se je pri nas premalo vršilo in o čemer imamo premalo literature, knjig in tudi resnih dobrih časopisov.

Socialisti uvidevajo ta nedostatek od početka svojega pokreta, toda v malenkostnih razmerah se je moglo temu vprašanju posvečati premalo pažnje. Sedaj smo vstopili v volilno borbo v enotni fronti. Ze pri tem volilnem gibanju se lahko marsikaj opravi tudi v kulturnem pogledu, a po volitvah pa mora zedinjeni proletarijat posvetiti vse svoje moči kulturnemu delu, ki ga je dovelj za vse, ki hočejo posvetiti stvari svoje moči.

Žal, da je tudi delavski pokret inificiran precej z osebnim bojem. Ta slabost pa mora izginiti iz naših vrst, ker naša naloga ni, da podimo pristaše iz svojih vrst, marveč, da jih vabimo, se idejno medseboj izobražujemo ter zblížujemo in skupaj vodimo proletarski boj.

Ako pojdemo po tej poti, okrepmo šele naš pokret, prisilimo banalne političarje, da opuste sedanjo površnost, pokažejo svojo barvo in sami sebe pa utrdimo v načelih, v značaju ter bomo z načeli kot značajni borci v socialističnem pokretu nekaj šteli in napredovali. Enotna fronta, ki se je tvorila za volitve v narodno skupščino, bo šele tedaj žela prave uspehe, če vsi razumemo naš pokret in namen tako: zedinimo se v načelih, zedinimo se v delu za novi socialistični svetovni nazor. Ako storimo to, se že danes lahko zavedamo, da nas bo delavno ljudstvo razumelo in če se med seboj razumemo, če smo istih nazorov, istega prepričanja ter zavedni svoje dolžne solidarnosti, kje je še potem sila, ki bi nas razdruževala, terorizirala in se nam posmehovala?

Tovarišem in tovarišicam — volilcem v Pokojninski zavod.

Volitve v Pokojninski zavod so končane. Zasebni nameščenci so pokazali pri teh volitvah, da je v njih dovolj čuta za enotnost vseh zasebnih nameščencev, ter z impozantnim številom 4257 glasov oddanih za listo „Združenih zasebnih nameščencev“ obsodili razdirače te enotnosti. Nasprotniki so trdili, da organizacij, ki so sestavile akcijski odbor Združenih zasebnih nameščencev, sploh več ni in se smatrali absolutnim gospodarjem socialnih institucij zasebnih nameščencev. Petega februarja pa je padla krinka! Ljudje, ki so si potom svojih poslovnih in političnih prijateljev uzurpirali pravico zastopstva v socialnih zavodih, so vkljub vsemu silnemu trošenju denarja, osebnemu blatenju in demagogiji dobili komaj 1931 glasov.

Ta zmaga Združenih zasebnih nameščencev je sijajna manifestacija za enotno fronto zasebnih nameščencev in te enotne fronte ne bodo preprečili izbruhi nasprotnikov, ki bi radi z izgovori o terorju itd. oslabili vtis te mogočne manifestacije.

Vsem tovarišem in tovarišicam gre za njih možat in odločen nastop vse priznanje! To priznanje gre zla-

sti našim vrlin zaupnikom širom province Slovenije in Dalmacije, ki so s svojim požrtvovalnim delom pripomogli do tako sijajnega uspeha poštenih stvari.

Prepričani smo, da bodo tudi tovariši, ki so sedaj glasovali proti listi „Združenih zasebnih nameščencev“, uvideli, da njih nastop ni bil v interesu zasebnega nameščentva. Uverjeni smo, da bodo vsled tega izločili iz svojih vrst vse one, ki jim skupni interesi nameščencev niso glavna stvar, temveč so hoteli izrabiti zasebne nameščence v svoje samopašne namene. Ko se to zgodi, ne bode več zaprek za enotno fronto zasebnih nameščencev, za katero bode z vsemi silami tudi v bodoče delal Akcijski odbor „Združenih zasebnih nameščencev“ Slovenije in Dalmacije.

Naročajte
Berite **Širite**
Zarjo!

POLITIČNI PREGLED.

Enotna volilna fronta v Sloveniji je sklenjena stvar. Vse, kar je socialistično, bo glasovalo le za to skupno listo, da vsaj s tem manifestira za emancipacijo in konsolidacijo socialističnega pokreta.

Pašič ne pride v Ljubljano in Maribor. Naši novopečeni radikalci bi silno radi napravili malo reklamo z ministrskim predsednikom Pašičem. Pašič mora priti, ker so sami slabiči. Dne 20. t. m. bi imel govoriti v Ljubljani, potem pa še v Mariboru, kjer je z radikalno stranko prav tako kakor v Ljubljani, to je, da se ji usiljujejo taki ljudje, ki znajo hoditi po kolenih. Pa ne bo nič!

Naivni radikalci. V Sloveniji hoče ta srbska stranka najbolj reakcionarnih buržujev žeti sijajne volilne uspehe. Volilni boj je pričela s tako glorio, da ne bo zadostovalo tistih pet milijonov dinarjev, ki jih je določila radikalna stranka za agitacijo v tej pokrajini. Radikalci delajo z denarjem, to je indirektno kupujejo volilce s tistim denarjem, ki so ga narodu izsesali. Za volilca, ki ima moralo v sebi, bi bilo poniževalno, da bi se dal kupovati na tak način. Zal, da so med državljani tudi taki, ki se ujamejo na take limanice, drugi so zopet taki, ki se proglase za pristaše vladne stranke, češ, da se bodo prikupili, ali, da bodo imeli osebne koristi. In lahko rečemo, da vsi taki ljudje, ki na tak način in iz takih motivov prodajajo svoje prepričanje, moralno ne stojijo visoko. Naše mnenje je, da, dokler bomo imeli take „zavedne“ politične strankarje, ne moremo govoriti o visoki stopnji politične zrelosti. Vemo, da ni mnogo takih značajev, ipak so, a med našim narodom bi jih ne smelo biti in dokler bodo, bomo sužnji srbske plutokracije, čeprav smo v eni državi, toliko časa bomo pa tudi čutili pest izkoriščanja in vsled tega nasprotstvo. V tej smeri ima jugoslovanski proletarijat veliko misijo, ta je, da se emancipira buržoazne mentalitete, se zbliža ter ustvari za celo državo enotno močno politično socialistično stranko. Te volitve naj bodo k temu koraku pripravljali tečaj, po volitvah pa brhko na delo za konsolidacijo socialističnega proletarijata. To delo more ovirati le nerazsodnost ali pa neiskrenost.

Zedinjeno in razdeljeno Slovenijo zahteva nekdanji kranjski deželni glavar Fran Šuklje. Ustava se mora revidirati. Ustanovita se naj dve oblasti, ki naj bosta vezani med seboj po skupni uravi. To je novo stališče; torej ne avtonomijo, ampak samoupravo.

Avstrijski kancler dr. Seipel obišče dne 20. t. m. Belgrad. Tam bodo razpravljali o gospodarskih vprašanjih, zakaj vsak diplomatski obisk v Belgradu je imel doslej vedno le ta pomen.

Avstrijska buržoazija se baha, da je njena kreditna akcija za saniranje avstrijske valute popolnoma posrečena. Da, kapitalizmu se je ta akcija posrečila, ker je močnejši, če je združen z onim v državah z dobro valuto. Pri sanaciji bo pa šlo vendarle za izkoriščanje delavnega ljudstva, od katerega si bosta delila dobiček avstrijski in inozemski kapital. Jasno je, da se je taka operacija posrečila „mit einem vollen Sieg“.

Na Dunaju so izvovali veliko vohansko zaroto — boljševiško, ki ima zvezo po vseh državah. Groza, same zarote!

Bulgarsko zbornico razpuste še ta mesec. Tako je sklenila zemljoradniška stranka na predlog ministrskega predsednika Stambolijskega.

Madžari žele kralja. V svet so raztrosili Madžari vest, da postane sedanji tiran madžarski, gospod Horthy, kralj. Nobenega dvoma ni, da goje reakcionarni Madžari, tista oduševana kapitalistična kasta, ki je bogatela že pred vojno zlasti pa med vojno na račun avstroogrskih državljanov, to želijo prav intenzivno. Vprašanje na je, če bo Madžarom tiran Horthy dovolj „plemenit“. Madžari upajo tudi, da jim takega

veselja ne bo kratila ne mala in ne velika antanta.

Med Poljsko in Litvo so nastale zopet napete razmere zaradi Memla.

Politične fantazije, da se snuje zarota proti Mussoliniu v Italiji, danes še niso zrele. Na drugi strani je pa tudi gotovo, da Mussolinijeva vlada kakor hitro je prišla na vrhunec, si prilastila diktaturo, ki ne bo večno vladala. Mussolinijeva diktatura je najugodnejše sredstvo, ki nudi opozicionalnim strankam dovolj časa, da se pripravijo za naskok, ki utegne razvneti najhujše politične boje. „Zaroto“, ki so jo odkrili, so snovali baje socialisti in komunisti. Kdo pa drugi?

Grčija postane republika? V Grčiji se že več let vrši notranji proces, ki je antidinastične, revolucionarne in imperalistične tendence. Struje so na površju enkrat ena, enkrat druga. Kralj je že ponudil ministrskemu predsedniku odstop, pa je ta izjavil, da uvede o tem plebiscit, ali hočejo Grki monarhijo ali republiko. Grki se bodo, če pride do plebiscita, odločili za republiko.

Med Grčijo in Turčijo se podpisuje te dni mirovna pogodba. Odprto je torej pravzaprav le še vprašanje sporazuma med Turčijo in Anglijo.

Turčija se pripravlja na vojno? Turčija vpoklicuje vojske. Pred Smirno pa je položila obrambne mine, ter izjavila, da smatra za vojno napoved, če bi katera antantna država hotela mine odstraniti. V Angori presoja položaj popolnoma mirno, antantne države pa se skrbno ogibajo vsakršnega konflikta s Turčijo, ker vedo, da sta na vzhodu dve državi, Rusija in Turčija, v katerih tudi »civilizirano« vojno orožje jako težko doseže zaželjeni »uspeh«. Ob napetih razmerah pa je medsebojno klanje lahko prav blizu, čeprav ga je že ves svet sit do ušes.

Zdravstveno stanje dr. Rašina se je poslabšalo. Poklicali so dva zdravnika iz Francije. Vnetje jako vpliva na srce, ki vidno slabi.

Reakcija v Čehoslovaški. V čehoslovaškem parlamentu so sprejeli zakon o zaščiti države v plenumu, na kar so ga odkazali ustavodajnemu odboru. V novem zakonu so določene kazni za napad na ustavo in republiko 5 do 20 let ali celo dosmrtna ječa; ogrožanje varnosti republike z ječo 5 do 10 let, v izrednih slučajih 10 do 20 let ali dosmrtno ječo; prestopki v slučaju oškodovanja republike ali napadov na ustavne faktorje se kaznuje z ječo 6 mesecev do 3 let, težki zločini z zaporom 5 do 10 let ali z dosmrtno ječo. Zadnje poglavje obsega prestopke zoper varnost miru v republiki in vojaške varnostne neredbe. Smrtna kazen ni omenjena v zakonu, ki obsega 51 paragrafov. Dolga kača kazni je to kakor v našem zakonu o zaščiti države. Bolj pametno bi pa bilo, da se čehoslovaška vlada bolj briga za brezposelne, jim da priliko dela ter skrbi za izboljšanje socialnega položaja. V zbornici je bil velik hrušč proti novemu zakonu. Razumljivo bi bilo, da se sprejme tak zakon, če bi bila republika kot taka v nevarnosti, toda takrat bi se zakon glasil nekoliko drugače.

Komunistični pokret v Čehoslovaški je lani nazadovol. Delavstvo se zopet nagiblje k socialističnemu pokretu, kar znači konsolidacijo čehoslovaškega proletarijata.

V ruhrskem ozemlju se vrši boj med francoskim in nemškim kapitalizmom dalje. Francozi zasedajo nadaljnje kraje v Poruhrju. Iz zasedenega ozemlja so prepovedali Francozi izvažati železo v Nemčijo, kar pa silno zadeva nemško produkcijo.

Francija je še pogumna. V inozemskem časopisju so se širile vesti, da namerava zveza narodov indirektno ponuditi intervencijo glede sporazuma med Nemčijo in Francijo. To pa Francoze silno razburja in list „Daily Mail“ pravi, da bi se tako posredovanje smatralo kot neprijateljski čin napram Franciji. List dalje naglašja, dane namerava anektirati zasedenega ozemlja, marveč hoče s

tem le izvesti zahteve, ki jih ima do Nemčije glede reparacij.

Angleški politiki dvomijo o uspehu francoske akcije v Poruhrju. Francozi pa nastopajo vedno bolj teroristično v zasedenem ozemlju, zlasti jih jezi, ker produkcija silno pada. Groze, da zasedejo še več ozemlja. Zasedeno ozemlje so popolnoma zaprli proti Nemčiji.

Irska se vztraja ter zahteva samostojnost. Angleži so ponudili spravo, a Devalera jo odklanja.

Gospod Adolf Ribnikar je imenovan načelnikom oddelka za social-

no skrb v Sarajevu. Najprej je bil imenovan za Zagreb, potem vpokojen, sedaj ga zopet kličejo v aktivno službo v Sarajevo. „Jutro“ se pritožuje, da g. Ribnikarja niso prej nič vprašali in tudi niso kakor ne zagrebškega, tako tudi ne sarajevskega uradnika premestili, da bi g. Ribnikar zasedel njegovo mesto. Ribnikarjevo namestitev je izposloval pokrajinski namestnik g. Hribar. „Jutrovc“ se iz tega lahko uče, kako neprijetno je, če politik deli kruhek politično. No, pa to znajo prav dobro tudi demokrati.

DNEVNE VESTI.

Agitatorji in volilci! Še mesec dni je do volitve v narodno skupščino. Kratka doba je to, vendar pa, če se vsi zavedni volilci, ki se strinjajo z enotnim nastopom socialističnega naroda, podajo na agitacijo, lahko dosežejo zedinjeni socialisti uspeh, ki ne bo zaostajal za volitvami v konstituanto. Meščanske stranke so napele vse sile, čeprav so razcepene kakor pasji bič, da oropajo socialiste čimveč mandatov, čimveč političnega vpliva, z najhujšo demagogijo proglašajo volilna gesla, o katerih vemo, da za delavno ljudstvo nimajo pomena. Naši volilci in agitatorji pa naj vodijo volilni boj na podlagi našega programa in socialističnega prepričanja.

Mladi in stari demokrati so imeli pogajanja o skupnem nastopu v Ljubljani. Zunaj Ljubljane se pa sploh niso hoteli pogajati. Stari demokrati, sedanji pripadniki prenovljene narodno-napredne stranke, so zahtevali da sami imenujejo kandidate ter da ima poslanec svobodno roko, v katero vladno stranko vstopi. „Jutrovc“ se temu stališču niso pridružili, tako, da bodo tudi v Ljubljani vsak posebej kandidirali. Značilno za konvertitno narodno-napredno stranko je, da hoče biti vladna stranka. Kajpada, to se izplača, taka močna stranka, ki je zadnje tedne delala opozicijo, a sedaj pa zopet išče luknjico, da zleze pod frak. — To je načelna politika, da je kaj!

Zagrinjala padajo. Včerajšnji »Slovenec« piše, da je napravljen med narodno stranko in dr. Šusteršičem volilni dogovor. Radikalci niso zaupali dr. Šusteršiču zaradi njegove politike med vojno. Po posredovanju starega demokrata je prišlo vendar do dogovora, pa katerem mora dr. Šusteršič v slučaju izvolitve podpirati radikalec oziroma vlado. Ker so se vršila tudi pogajanja med demokrati in Narodovci v tem zmislu, je to poročilo jako verjetno. Narodno-napredna stranka je namreč pri pogajanjih z demokrati zahtevala kot pogoj, da stopijo izvoljeni poslanci v vladno stranko. S tem je jasno povedano, da so nekdanji zajedničarji okoli »Slov. Naroda« presedlali in stopili v službo k radikalcem pravtako kakor dr. Šusteršič, — če »Slovenec« vest odgovarja resnici. Seveda se taka politika dobro obnese, ker so potem viri za agitacijo odprti na stežaj. To je realna in značajna politika — za narod. Značilno je to zlasti za Narodovce, ki so bili kot zajedničarji za revizijo ustave, sedaj pa so ubrali radikalno strujo proti reviziji ustave, kakor je razvidno iz »Jutrovih« in »Slovenčevih« poročil o paktu, ki ga naznotraj branijo, nazunaj pa molče o njem kakor grob. Šusteršič to zanika.

Ustanovni zbor zaupnikov narodno-napredne stranke se je vršil v četrtek zvečer v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani. Na zborovanju je postavila oživljena stranka tudi kandidate za narodno skupščino. Naravno je skoro, da bo oživljena stranka le bolj diletantska kakor pa politični faktor, ker je nje program v Avstriji že zastarel, in se v današnjih razmerah ne more obnesti več. Kljub temu želimo gospodom okolo napredne misli, ki je zelo, zelo meščansko konservativna, čim lešji uspeh med tistimi, ki spadajo v njih vrste. Med temi pa mi nismo, ker poznamo program in mentaliteto

teh gospodov. Danes je pač potrebno napredno in kulturno delo; tega dela pa ta stranka ni nikdar poznala in ne izvrševala v pravem pomenu besede.

Volilni izgledi so skoro popolnoma nejasni. Po vseh strankah se pripravljajo razne struje, zlasti so osrečeni v tem oziru demokrati, radikalci in Radičevci. Demokrati nedvomno izgube na svoji moči, dočim radikalci ne. Če radikalci tudi kandidirajo pod različnimi firmami, je vendar verjetno, da delajo to glavno zaradi namene pozabiti, da je radikalna tega, da odtegnejo drugim strankam ni skupščini sodelovati. Ne smemo več mandatov ter utegnejo v narodno stranko, stranka buržoaznokapitalističnega programa in da nje jedro oziroma vodstvo prav dobro ve, kaj hoče. Radikalna stranka gospodari v Srbiji že leta in je v tem času tudi nekaj zaslužila. To je pa realna politika. Z demokratskimi skupinami bo nekoliko slabeje. Pri njih je velika razlika v mišljenju glede sporazuma med jugoslovanskimi „plemeni“. To vprašanje je kočljivo za hrvaško demokratsko buržoazijo, za srbsko se se ujema z radikalci skoro na vsej črti, slovenski demokrati pa itak ne pridejo v poštev, če se tako lezejo radikalcem ali pa Pribečeviču pod frak. — Radič jo je s svojo politiko nekoliko zavozil, zakaj neaktivnost v državni politiki in neprestano fraziranje o „hrvaški republiki“, na katero misli Radič prav toliko kakor Pašič, se je marsikje zagabila. Nedvomno pa bo Radič vendar še imel precej močno parlamentarno zastopstvo v narodni skupščini. Kako bodo za Pašiča vobče izpadle volitve, še ni gotovo. Če smemo izreči prognozo, potem je ta taka, da bo nova narodna skupščina še manj konsolidirana, kakor je bila razpuščena. In če Pišac ne bo mogel vladati, jo pošlje kmalu domov, pa bo — vlada z diktaturo. Na to je že mislil, če bi bil mogel sestaviti radikalne vlade.

O Etbinu Kristanu se širijo razne vesti, ki so jih deloma raznesli v javnost razni listi. Kristan je šel v Ameriko, v Njujorku se je osnoval nameravani urad. Kristan je šel potem v Chicago, tam je obolel. Dne 15. januarja je položil službeno prisego. Vest, da je dobil 5 milijonov dinarjev in z njimi pobegnil, so po naših informacijah neresnične. Tako blatenje oseb ni na mestu, ker je že samo ob sebi nezmesel, da bi bila belgajska vlada dala za ustanovitev dotičnega urada v Ameriki 5 milijonov dinarjev na razpolo.

Ponudba. Iz notice, ki jo je pri nesel „Naprej“ oni teden, je posnemati, da čitajo „Naprej“ psi. Ker je to neverjetno, ponudimo tajniku Bernotu 100.000 dinarjev, če nam dokaže praktično ali pa s svojo filozofijo, da čita „Naprej“ kakšen pes. Kaj vse je že spravil na svet ta modrijan! V četrtkovji številki pa zopet obeta čiščenje. Čistili bomo še naprej; mož ima prav, zakaj nazadnje ostane samo še rešeto in pa luknje v njem, takrat bo pa menda že tudi rešeto obrabljeno.

Proti lovcem za mandate je tajnik Brnot(?) zopet napisal v petek članek, v katerem skuša oslabiti zaupanje v enotno fronto. Ej, pa to mu bo prokleta malo pomagalo, ker rade take „intrige“ in fraze, ki imajo očividni namen škodovati skupnemu nastopu, socialistični proletarijat ne pojde. Tajnik Brnot lahko pravi kar koli hoče, nihče ne bo smatral stvari

za resno, nihče mu že zdavnaj nič ne veruje; ker je iz njegovih spisov povsod razvidna takozvana „jezuitska“ morala, ki ne pozna nobene meje.

Novo Orjuno ali antiorjuno nameravajo osnovati pristaši SLS. Res nimamo drugega dela Slovenci kakor drug drugega klicati na „korajžo“. In tako delo naj dovede do resnega in političnega in gosvodskega dela? Športniki, diletanti smo v politik, pa prav nič drugega in demagogi!

„Jutrovski“ demokrati kandidirajo v Ljubljani bivšega poslanca profesorja Reisnerja. Ta pa prav gotovo zmaga!

Tožbe na sodišče delavskega zavarovanja. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani objavlja: Delavci in nameščenci, ki utrpel obratne nezgode, katere imajo za posledico več kakor desetodstotno izgubo zmožnosti za delo, imajo pravico do nezgodnih rent, katerih višino določa ravnateljstvo, odnosno rentni odbor okrožnega urada. Na podlagi te odločbe izda okrožni urad ponesrečenim zavarovancem odloke o odškodnini. Proti tem odlokom je v roku 15 dni dopustna kolka prosta pritožba na sodišče delavskega zavarovanja, v kateri morajo biti povdarjene one točke odloka, proti katerim je tožba naperjena. V večini slučajev bo tožba mogla biti naperjena le proti prenizko odmerjenemu letnemu zaslužku, ali pa proti prenizki ocenitvi izgubljene zmožnosti za delo. Ker zakon o zavarovanju delavcev za omenjene tožbe ne zahteva nikakih formalnosti in zadošča zanje navaden dopis, more tako tožbo sestaviti in vložiti vsaka ponesrečena oseba sama, ne da bi iskala pravne pomoči drugod. Na ta način se ponesrečenec izogne nevarnosti povrnitve nastalih stroškov za sodni postopek, kateri predvideva § 168. zakona o zavarovanju delavcev, ki pravi, da stroške za pravnega zastopnika plača vselej stranka, ki izgubi pravdo. Pri tej priliki se ponovno opozarja, da so vsi dopisi, vloge in priloge, ki so v zvezi z delavskim zavarovanjem, **poštine in kolka proste.**

Sodrug Kopač Josip nam javlja, da izstopa iz naše krajevne organizacije. V svojem dopisu pravi, da se ne ujema več s taktiko politike organizacije. K temu obvestilu imamo pripomniti, da to ne more biti vzrok, ker je naša propaganda za enotno fronto mišljena resno in iskreno. Pač pa priznavamo, da se je sodrugu Kopaču v marsičem godila krivica, ki bi jo morali resni sodrugi skušati popraviti s tem, da dotična vprašanja preiščejo ter doženo, koliko so napadi na sodruga Kopača opravična stvari ali ugotoviti je treba resnico, in šele na podlagi te, koga občeni. Direktno nismo interesirani na sojati. To smatramo za sodruško dolžnost.

Zanimiva „Naprejeva“ vest. „Naprej“ poroča, da sta izstop iz Brnotovega tajništva priglasila ss. Golmajer in dr. Korun ter da nameravata izdajati svoj list. Posledica čiščenja najbrže. To pomeni novo cepanje. Mi stojimo tudi v tem slučaju na stališču, da je treba stremeti po zedinjenju, kar je danes z ozirom na razpoloženje v socialističnih vrstah prav lahko mogoče. Ne cepimo še več moči! Združujmo jih! S tem geslom pojdemo v svet, če smo odkritosrčni pristaši socializma!

350. obletnica Kmečkega kralja Matija Gubca. Pred 350. leti so v Zagrebu na Markovem trgu (dne 15. februarja 1573.) na razbeljenem železnem tronu kronali Gubca z železno razbeljeno krono ter mu z žarečimi kleščami trgali meso s telesa. Matija Gubec je pripravljaval več let kmečki upor, zlasti pa v letih 1572. in 1573. V spomin Matije Gubca izpregovorimo še v prihodnji številki, ker je bil mož, ki je skušal osvoboditi kmetiško ljudstvo, pa se je potem nad njim maščevala tedanja reakcija.

Inspektor dela v Celju, g. Dejak, je premeščen v Maribor kot šef inspekcije dela. V Celju se inspekcija dela opusti. Radovedni smo, če bo

g. Dejak v Mariboru postal drugačen kakor je bil v Celju.

V Mariboru so razbili v klerikalni tiskarni stroje ter napravili še nekaj druge škode. Dejanja dolže Orjunce. Škode je okolo enega milijona kron. Načelno stališče k takim početjem smo zavzeli jasno in odločno v članku v zadnji številki „Zarje“, ki ga niti en slovenski list ni tako objektivno zavzel. Danes omenjamo le, da se nam poškodovanje, oziroma uničevanje narodnega imetja, čeprav je v rokah te ali one meščanske stranke, ne zdi dobro in pravilno. Dogodek v Mariboru, ki se je izvršil v soboto ponoči, dne 10. t. m., je gosvodska škoda. Vrhutega imata policija in sodnija posla. Udeleženci, ki bodo najbrže občutno kaznovani, pa ne bodo nikdar čutili v svojem srcu zadoščenja za svoje mučeništvo. Obsojali smo fašizem v tej obliki v Italiji in obsojati ga moramo tudi pri nas.

Dr. Fr. Ilešič, profesor zagrebske univerze, je pozvan na varšavsko univerzo. Tam ostane do konca julija. Za ta čas ima dopust.

V višji šolski svet so bili izvoljeni gg.: Ivan Tomažič, Luka Jelenc in Anton Gnus; za namestnike pa gg.: Marija Godčeva, Ika Waschtetova in Janja Miklavčičeva, za ljudsko in meščansko učiteljstvo; za srednješolske profesorje pa sta bila izvoljena gg.: Fran Jeran in dr. Ljudevit Pirko, za namestnika pa gg.: Anton Lovše in Fran Mravljak.

Ivan Jax in Sin

Ljubljana, Gosposvetska c. 2

Šivalni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.

Ustanovljena l. 1867. — Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastonj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffennrad.

Kupim takoj vroče-parno lokomobilo

brez kondenzacije 100 HP.
Ponudbe na upravo lista.

Vseučilišni prof. Viljem Konrad Röntgen je umrl v Monakovem, dne 10. t. m. Rojen je bil leta 1845., torej je umrl 78 let star. Služboval je kot asistent v Würzburgu od leta 1870. do 1874. Tega leta pa je nastopil službo v Strassburgu. Leta 1896, je zasledil takozvane X-žarke, ki jih imenujemo po njem tudi Röntgenove žarke. Röntgenovo odkritje je zlasti v zdravstvu velikega pomena, ker se s pomočjo teh žarkov lahko fotografira notranjost telesa ter v slučaju notranje bolezni ali poškodbe lahko dožene na podlagi slike, kje ima bolezen ali poškodba svoj sedež, kako je razvita in kašna je. Röntgenovi žarki pa služijo pri nekaterih boleznih kot izborno lečilo. Röntgenove žarke imenujemo tudi violetne žarke.

Prihodnji številki „Zarje“ priložimo poštne položnice. Vse naročnike pozivljamo, da takoj obnove naročnino, ko prejmejo položnice.

Dr. Fr. Minař je imenovan primarijem ortopedične bolnice pri socialnem skrbstvu v Ljubljani.

„Jutrova“ infamija. Četrtkovo „Jutro“ poroča, da je nastopil na zadnjem zborovanju zaupnikov SLS tudi „bivši socialist“ Fran Erjavc kot govornik ter naveže na to pobalinsko laž celo vrsto najordinarnejših insinuacij. Prizadeti nas pooblašča izjaviti, da je storil proti „Jutru“ že korake, ki so v takih slučajih edino umestni. Pred „Jutrovimi“ žurno umestni. Pred „Jutrovimi“ žurno umestni.

nalističnimi banditstvi res ni varen prav nihče več.

Kavarna „Emona“. Opozarjamo p. n. čitatelje na oglas v današnji „Zarji“ o otvoritvi kavarne „Emona“, ki jo te dni otvorita gg. Jan in Kati Fiala v novi palači Kreditne banke. Kavarna je jako moderno urejena.

Odgovorni urednik Franc Gogala. — Izdajatelj in lastnik: Konzorcij „Zarje“. — Tiska tiskarna J. Blasnika nasledniki.

Parketarja

veščega dela na vseh parketnih strojih, nadalje več spretnih

mizarjev

za fino delo iz mehkega in trdega lesa in enega

strugarja

sprejme večje lesno industrijsko podjetje v bližini Kamnika. Stanovanje z električno razsvetljavo preskrbljeno. Sprejmejo se le najboljše moči treznega in poštenega značaja. Pismene ali ustmene ponudbe je pošiljati na

clv. Ing. V. Remec
Ljubljana, Kersnikova ul. 7.

Gospodinje, ki kupujete **testenine, makarone** zahtevajte samo

PEKATETE

Testenine tudi same makarone iz staroznane tovarne
ZNIDARŠIČ & VALENCIČ, Ilirska Bistrica. Dobe se povsod.
— Zaloga Bunc in drug. Ljubljana, Celje, Maribor. —

Ne prenašli se!

z nakupom ako si nisi ogledal zalogo pri

JOSIP PETELINC-U

LJUBLJANA, Sv. Petra nasip št. 7.

Tovarniške zaloge najboljših šivalnih strojev
„GRITZNER“ za rodbinsko in obrtno rabo. Posamezne dele za šivalne stroje in kolesa. — Potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, toaletne potrebščine, galanterija in modno blago.

Na velike in malo.

NAZNANILLO!

NAZNANILLO!

P. n. občinstvu ter znancem, prijateljem in gostom z dežele vljudo naznanjava, da bova odprla

v novi palači Ljubljanske kreditne banke, naspr. glav. pošte
prvovrstno kavarno

E·M·O·N·A·

opremljeno z vsem komfortom.

Sklicuje se na najino dolgoletno prakso, upava cenj. goste s solidno in skrbno postrežbo v vsakem oziru zadovoljiti ter se priporočava za naklonjenost.

Jan in Kati FIALA.

RESTAVRACIJA se pozneje in se bo to sl. občinstvu naznanilo po časopisih.